

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

КАЛИТИЧ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ

“БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА НАПРЯМИ
УДОСКОНАЛЕННЯ”

Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

Автореферат на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2022

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті
імені Василя Стефаника

Науковий керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада)

Рецензент: _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада)

Захист відбудеться «__» _____ 20 __ р.

Дипломну роботу надано до захисту «__» _____ 20 __ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Значення Балансу (Звіту про фінансовий стан) в управлінні підприємством
- 1.2. Нормативно-правове забезпечення складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства
- 1.3. Оцінка показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства

РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗМІСТУ І МЕТОДИКИ СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

- 2.1. Зміст, структура та методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) за національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
- 2.2. Зміст, структура та методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності
- 2.3. Використання інформаційних технологій для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства

РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності та постановки облікової роботи в ТОВ «ЮТІМ»
- 3.2. Організація, планування та методика аудиту Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства
- 3.3. Узагальнення результатів аудиту Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Розвиток ринкових відносин та погіршення економічної ситуації в Україні вимагають принципово нових підходів до управління бізнесом. Головною умовою успішного функціонування суб'єктів господарювання є збереження їх власності, тобто наявні в підприємствах основні засоби, нематеріальні активи, виробничі запаси, товарно-матеріальні цінності, фінансові інвестиції тощо, інформацію про них знаходиться у зведеному вигляді в Балансі (Звіті про фінансовий стан) підприємства. Протягом десятиліть Баланс (Звіт про фінансовий стан) українських компаній було суттєво реформовано з метою наближення його формату до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Аудит Балансу (фінансової звітності) дає компанії конкурентну перевагу, оскільки усуває бухгалтерські помилки, які можуть спотворити інформацію, яка використовується для прийняття рішень.

Такі відомі вітчизняні вчені в різні роки займалися дослідженням специфіки складання Балансу та використання їх даних в управлінні як О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, В.І. Єфіменко, С.Я. Зубілевич, М.В. Кужельний, В.С. Лень, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, Р.Л. Хом'як. У зарубіжній літературі методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) розкрита у працях А.М. Андросова, Я.В. Соколова, М.Ф. Ван Бреда, М.Р. Метьюса, Е.С. Хендріксена та інших.

Мета та завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо методики складання і аудиту Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) та їх аудиту у ТОВ «ЮТІМ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань щодо складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) та аудиту його показників.

Суб'єктом дослідження виступає Товариство з обмеженою відповідальністю «ЮТІМ», що займається підключенням до мережі Інтернет на швидкості до 1 Гбіт/с, підключенням телебачення, реєстрацією доменних імен, хостингом, орендою серверів (Colocation), IP-телефонія, відеоспостереження, побудовою локальних мереж, продаж, встановлення та гарантійне обслуговування систем безпеки Ajax та ін.

Методи дослідження. У ході дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальне методи пізнання. Методи теоретичного узагальнення, порівняння і групування дали можливість розкрити значення Балансу (Звіту про фінансовий стан) в управлінні підприємством та його нормативно-правове регулювання; для дослідження розвитку бухгалтерського Балансу використано історичний метод; за допомогою абстрактно-логічного методу та моделювання здійснено розкриття методики складання та аудиту Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства; методи аналітичного групування дозволили провести аналіз фінансового стану підприємства та його економічних показників діяльності.

Інформаційною базою для проведення дослідження є Закони України, нормативні документи Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Національні Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, МСБО та МСФЗ, Міжнародні стандарти аудиту та етики, Фінансова звітність підприємства.

Методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених в сфері бухгалтерського обліку, звітності підприємства, аудиту, фінансового та стратегічного аналізу, матеріали періодичних видань.

Науковою новизною отриманих результатів дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та вирішенні низки питань щодо вдосконалення

методики складання та перевірки показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в практичному застосуванні запропонованих рекомендацій щодо методології складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства та перевірки його показників з метою ефективного корпоративного управління.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретичні основи складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства» досліджуються вивчення змісту й методики складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) за національними П(С)БО та Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку й фінансової звітності.

Вивчення основних історичних аспектів розвитку Балансу та його характерних особливостей дав змогу виділити п'ять основних етапів його розвитку: зародження Балансу як економічної категорії, зародження Балансу як облікової категорії, розвиток бухгалтерського Балансу в рамках різних наукових напрямів, розвиток бухгалтерського Балансу як частини бухгалтерської концепції, уніфікований бухгалтерський Баланс.

Бухгалтерський Баланс можна трактувати як спосіб економічного групування та узагальненого відображення активів і джерел їх утворення, пасивів за вартістю на певну дату, таблицю з певними складовими, елемент методу бухгалтерського обліку.

Під терміном "бухгалтерський Баланс" слід розуміти спосіб економічного групування та узагальненого відображення вартості активів, власного капіталу та зобов'язань на початок або кінець звітного періоду. Від виконання норм правових актів, що регламентують порядок їх складання, залежить правильність і достовірність бухгалтерського Балансу

У розділі 2 «Теоретико-методичні основи змісту і методики складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства та напрями їх вдосконалення» досліджується сама сутність Балансу, а саме визначено наступне: Баланс в активі має три розділи, у пасиві чотири розділи та додатковий п'ятий розділ. Властивістю Балансу (Звіту про фінансовий стан) є рівність підсумків активу та пасиву. В Україні Баланс підприємства складають за методом – нетто, тобто валюта Балансу підраховується за виключенням сум за регулюючими рахунками.

Для заповнення активу Балансу (Звіту про фінансовий стан) використовують сальдо синтетичних рахунків 1-3 класу, пасиву - сальдо синтетичних рахунків 4-6 класу. Для заповнення Балансу (Звіту про фінансовий стан) використовується машинограма у вигляді Головної книги або оборотно-сальдової відомості за рахунками бухгалтерського обліку.

Відповідно до МСБО 1 «Подання фінансової звітності», повний комплект фінансової звітності включає: Звіт про фінансовий стан на кінець періоду; Звіт про прибутки та збитки; Звіт про зміни у власному капіталі за період; Звіт про рух грошових коштів за період; Примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності не визначають формат Звіту про фінансовий стан. Він може мати вертикальний або горизонтальний формат. В межах цих моделей статті звітності можуть бути класифіковані як поточні та непоточні й наведені в послідовності зростання чи зниження їх ліквідності (терміну погашення). МСБО містять лише орієнтовний перелік статей Балансу (Звіту про фінансовий стан).

У ТОВ «ЮТІМ» для ведення обліку та складання фінансової звітності використовується програмне забезпечення «М.Е.Дос». Щоб скласти Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства, необхідно зайти в меню «Звіти», натиснути «Бухгалтерський і податковий облік», вибрати пункт «Регламентовані звіти», «Регламентовані звіти (вбудовані)» та знайти у

складі фінансової звітності Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства. ТОВ «ЮТІМ» доцільно було б автоматизувати весь процес складання бухгалтерської звітності та з допомогою програми проводити періодичний аналіз показників діяльності підприємства.

У розділі 3 «Організація і методика аудиту Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства» визначено, що існує чотири етапи аудиту: планування та визначення аудиторського підходу; тестування засобів контролю; перевірка господарських операцій по суті (перевірка оборотів і сальдо за рахунками та аналітичні процедури); завершення аудиту.

Планування аудиту стосується визначення відповідальності та обов'язків аудиторів і включає підготовку плану та програми аудиту. Програма аудиту являє собою детальний перелік змісту аудиторських процедур і включає: інформацію про підприємство; правові основи діяльності компанії; оцінка існуючої системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю; перевірка правильності розрахунку окремих об'єктів розрахунку; оподаткування підприємства; фінансова звітність; консультаційні послуги.

Існує дві категорії процедур, які використовуються при перевірці статей Балансу (Звіту про фінансовий стан): аналітичні процедури й перевірка окремих елементів Балансу (Звіту про фінансовий стан) та інших форм фінансової звітності.

За результатами аудиту складається аудиторський висновок, який надається замовнику. Аудиторський висновок містить загальну, аналітичну та підсумкову частини.

ТОВ «ЮТІМ» не підлягає обов'язковій аудиторській перевірці, але може здійснювати аудит стану обліку й звітності за власною ініціативою. Стан обліку та звітності підприємства дозволяє аудитору скласти позитивний аудиторський звіт.

ТОВ «ЮТІМ» має стабільні показники ділової активності підприємства, хоча його фінансовий стан до кінця 2021 року лишається нестійким. Тому збільшення прибутку ТОВ «ЮТІМ» та підвищення ефективності його діяльності можливе за рахунок пропозицій, розроблених мною за результатами аналізу.

Обсяг і структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури. Ця робота налічує 98 сторінок, ілюстрована 9 таблицями, 5 малюнками. Список використаної літератури включає 44 позиції.

ВИСНОВКИ

За результатами розгляду теоретичних аспектів складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства та дослідження його показників зроблено наступні висновки:

Огляд основних історичних аспектів розвитку Балансу та його характерних особливостей дав змогу виділити п'ять основних етапів його розвитку: зародження Балансу як економічної категорії, зародження Балансу як облікової категорії, розвиток бухгалтерського Балансу в рамках різних наукових напрямів, розвиток бухгалтерського Балансу як частини бухгалтерської концепції, уніфікований бухгалтерський Баланс.

Бухгалтерський Баланс можна трактувати як спосіб економічного групування та узагальненого відображення активів і джерел їх утворення, пасивів за вартістю на певну дату, таблицю з певними складовими, елемент методу бухгалтерського обліку. Термін «Баланс» - це метод розуміння економічної групи та узагальненого представлення вартості активів, власного капіталу та зобов'язань на початок або кінець звітного періоду. Баланси підприємства класифікуються за різними ознаками.

Предметом діяльності ТОВ «ЮТІМ» є надання послуг, а саме: -
Підключення до мережі Інтернет на швидкості до 1 Гбіт/с

- Телебачення
- Реєстрація доменних імен
- Хостинг
- Оренда серверів (Colocation)
- ІР-телефонія
- Відеоспостереження
- Побудова локальних мереж
- Продаж, встановлення та гарантійне обслуговування систем безпеки Ajax

- Продаж обладнання

Підприємство очолює директор, організаційна структура підприємства включає бухгалтерію, юриста, інженери, механічний відділ та монтажники.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві відповідає законодавству: бухгалтерський облік веде бухгалтерія, яку очолює головний бухгалтер і йому підпорядковується бухгалтер. Бухгалтерський облік автоматизований за допомогою програмного забезпечення «М.Е.Дос».

Бухгалтерський Баланс як форма звітності пройшов тривалий шлях розвитку. Сучасний Баланс (Звіт про фінансовий стан) у титульній частині має містити реквізити підприємства. Тематична частина звіту містить інформацію про конкретні розміри активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства. В останній частині Балансу (Звіту про фінансовий стан) зазначаються підписи, прізвища та ініціали директора та головного бухгалтера підприємства.

Баланс в активі складається з трьох розділів, пасив Балансу – з чотирьох розділів і додаткового п'ятого розділу. Характерною рисою звіту про фінансовий стан є те, що загальні суми активів і зобов'язань є рівними.

В Україні Баланс підприємства складається за нетто-методом, тобто валюта Балансу розраховується без урахування сум на розрахункових рахунках. Для заповнення активу Балансу (Звіту про фінансовий стан) використовують сальдо синтетичних рахунків 1-3 класу, пасиву - сальдо синтетичних рахунків 4-6 класу. Для заповнення Балансу (Звіту про фінансовий стан) використовується машинограма у вигляді Головної книги або оборотно-сальдової відомості за рахунками бухгалтерського обліку.

Відповідно до МСБО 1 «Подання фінансової звітності», повний комплект фінансової звітності включає: Звіт про фінансовий стан на кінець періоду; Звіт про прибутки та збитки; Звіт про зміни у власному капіталі за період; Звіт про рух грошових коштів за період; Примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності не визначають формат звіту про фінансовий стан. Він може мати вертикальний або горизонтальний формат. В межах цих моделей статті звітності можуть бути класифіковані як поточні та непоточні й наведені в послідовності зростання чи зниження їх ліквідності (терміну погашення). МСБО містять лише орієнтовний перелік статей Балансу (звіту про фінансовий стан).

Для ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності на ТОВ «ЮТІМ» використовується програма «М.Е.Дос ». Для складання Балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства необхідно зайти в меню «Звіти», натиснути «Бухгалтерський та податковий облік», пункт «Регламентована звітність», «Регламентована звітність (вбудована)» і знайти бухгалтерський Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства. ТОВ «ЮТІМ» було б зручно автоматизувати весь процес підготовки бухгалтерської звітності та використовувати програму для проведення періодичного аналізу показників діяльності підприємства.

Виділяють чотири етапи аудиту: планування та визначення аудиторського підходу; тестування засобів контролю; перевірка господарських операцій по суті (перевірка оборотів і сальдо за рахунками

та аналітичні процедури); завершення аудиту. Планування аудиту стосується визначення відповідальності та обов'язків аудиторів і включає створення плану та програми аудиту. Програма аудиту являє собою детальний перелік змісту аудиторських процедур і включає: Інформацію про підприємство; Правові основи діяльності компанії; Оцінка існуючої системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю; Перевірка правильності розрахунку окремих об'єктів розрахунку; оподаткування підприємств; фінансова звітність; консультаційні послуги.

Існує дві категорії методів, які використовуються для перегляду статей звіту про фінансовий стан: аналітичні методи та аналіз окремих статей звіту про фінансовий стан та інших форм фінансової звітності. За результатами аудиту складається аудиторський звіт, який надсилається замовнику. Аудиторський висновок містить загальну, аналітичну та підсумкову частини.

ТОВ «ЮТІМ» не підлягає обов'язковій аудиторській перевірці, але може здійснювати аудит стану обліку й звітності за власною ініціативою. Стан обліку та звітності підприємства дозволяє аудитору скласти позитивний аудиторський звіт.

На основі дослідження фінансового стану ТОВ «ЮТІМ» за 2018-2020 рр. можна зробити висновок, що аналіз ліквідності компанії свідчить про те, що баланс компанії є ліквідним; структура балансу задовільна; компанія платоспроможна, тобто підприємство має достатньо коштів для оплати своїх поточних зобов'язань. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства показав, що підприємство стабільне, працює стабільно, витрати повністю та своєчасно покриваються отриманим прибутком, дебіторська заборгованість повністю покриває зобов'язання. Аналіз діяльності підприємства показав, що підприємство є платоспроможним, конкурентоспроможним та вчасно та в повному обсязі виконує взяті на себе зобов'язання. Аналіз прибутковості підприємства показав, що підприємство є прибутковим за всіма статтями балансу.